

Yttrande

2024-06-20

Ku2024/00280

Till Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

ku.remissvar@regeringskansliet.se

sofi.knutas@regeringskansliet.se

Yttrande över Statens kulturråds och Konstnärsnämndens redovisning av uppdrag att lämna förslag om organisationsförändring (Ku2024/00280)

Föreningen Svenska Tonsättare, FST organiserar och representerar drygt 400 professionella tonsättare inom det konstmusikaliska området. FST tillvaratar tonsättares juridiska ekonomiska- och sociala intressen och verkar för musikalisk mångfald, för spridning av svensk musik i Sverige och utlandet, för ett jämställt musikliv och för att övergripande främja svensk musikkultur.

Konstnärsnämndens och Kulturrådets verksamhet har stor betydelse för många tonsättare.

Myndigheternas olika stöd och satsningar utgör en betydande del av grundförutsättningarna för möjligheten att verka som professionell tonsättare och ljudkonstnär.

Sammanfattning

- En centraliserad styrning genom att slå samman myndigheter riskerar att leda till ökad likriktning och snävare perspektiv inom kulturområdet. Dessutom blir det lättare för framtida regeringar att styra hur bidrag fördelas, vilket bidrar till politisk styrning och minskar kulturens oberoende. En maktkoncentration kan också försämra möjligheterna till finansiering för konstnärlig och kulturell utveckling och minska yrkesverksamma kulturutövares inflytande.
- Det svenska kulturlivet behöver flera statliga finansieringsalternativ. En sammanslagning av kulturmyndigheterna ger kulturlivet och de yrkesverksamma konstnärerna färre alternativ till finansiering. Ett mångfacetterat stödsystem stödjer kulturell mångfald, konstnärlig frihet och kvalitet, och ger konstnärer, vare sig de är individer, företagare, grupper eller föreningar möjlighet att söka stöd från olika håll.
- Det finns en risk att Sveriges unika konstnärspolitik som idag i huvudsak utförs av Konstnärsnämnden blir undanskymd och får stå tillbaka för andra intressen och mål om den måste inordnas i ett större sammanhang. En stark och självständig konstnärspolitik är avgörande för att nå de nationella kulturpolitiska målen och bör därför hanteras av en fristående myndighet.
- Myndigheternas egna redovisningar visar att kraven på att upprätthålla båda myndigheternas uppdrag medför ökade kostnader vid en sammanslagning. De visar även på en kvalitetsförsämring som en sammanslagning skulle medföra, vilket inte gagnar vare sig staten, kulturskaparna, kulturlivet eller samhället i stort.
- Myndigheterna bör, i stället för att gå samman, öka samarbetet och samverkan för att i så stor utsträckning som möjligt ta till vara på den unika kunskap och erfarenhet som respektive myndighet besitter

Inledning

Vi uppskattar att uppdragen från Kulturrådet och Konstnärsnämnden har remitterats, vilket ger möjlighet att formellt inkomma med synpunkter.

Vi anser att den föreslagna sammanslagningen inte kommer att uppnå de önskade resultaten. Kulturrådet och Konstnärsnämnden är var och en för sig mycket värdefulla för det svenska kulturlivet, särskilt för professionella tonsättare och ljudkonstnärer. Förslaget om sammanslagning kommer vid en tidpunkt när behovet av stöd för konstnärligt skapande är större än någonsin. Ett osäkert samhällsklimat med minskade anslag till kultur, lågkonjunktur och geopolitisk instabilitet kräver än mer stabilitet i de statliga stöden.

Bakgrund

Kulturrådets och Konstnärsnämnden har stor betydelse för tonsättare, konstnärer och kulturskapare. Verksamheterna har utvecklat stor och unik kompetens och erfarenhet som kompletteras i de olika myndigheterna för att tillgodose kulturlivets olika behov av satsningar och stöd.

Möjligheten för kulturskapare att verka professionellt beror på många faktorer, där offentliga stödformer är avgörande. Kulturrådet är centralt för att upprätthålla kulturens infrastruktur och tillgängligheten till konst och kultur i Sverige. Kulturrådet riktar sig främst till juridiska personer och enskilda näringsidkare inom kultursektorn.

Konstnärsnämnden ansvarar för att stödja kärnan i det konstnärliga skapandet genom att erbjuda stipendier och utföra bevakning av konstnärers villkor. Konstnärsnämnden fungerar som en fristående myndighet och är en garant för konstnärspolitiska perspektiv i svensk kulturpolitik. Att slå samman Konstnärsnämnden med Kulturrådet skulle kunna leda till att konstnärspolitiken marginaliseras och underställs bredare kulturpolitiska mål.

För att säkerställa ett starkt stöd för konst och kultur bör de två myndigheterna behålla sina separata strukturer och uppdrag.

Överlappande verksamheter

FST anser att Konstnärsnämndens och Kulturrådets verksamheter i huvudsak kompletterar varandra. Vi ser inga problem med den begränsade överlappning som redan finns och betonar att myndigheterna redan idag hanterar den effektivt.

Det finns flera goda exempel på att myndigheterna kan arbeta tillsammans på ett effektivt sätt, med stor potential att kunna utökas till andra överlappande områden. Ett fördjupat och förbättrat samarbete mellan Konstnärsnämnden och Kulturrådet kan leda till ännu bättre resultat utan att behöva gå så långt som till en sammanslagning.

Eftersom Konstnärsnämnden och Kulturrådet har olika mål och riktar sina bidrag till olika målgrupper, finns det starka skäl att låta dem förbli fristående myndigheter. Konstnärsnämnden fokuserar främst på individuella konstnärer och deras behov, medan Kulturrådet arbetar med juridiska personer och näringsidkare inom kultursektorn. Denna uppdelning säkerställer att varje myndighet kan specialisera sig på sina specifika uppdrag och målgrupper, vilket främjar en mångfald av perspektiv och stödformer inom kultursektorn.

Att bibehålla dessa två separata myndigheter garanterar att båda kan fortsätta att erbjuda det specialiserade stöd som deras respektive målgrupper behöver, utan att riskera att deras unika styrkor och kompetenser försvagas genom en sammanslagning. Det är viktigt att myndigheterna kan

fortsätta att komplettera varandra och att deras samverkan utvecklas ytterligare för att maximera deras positiva inverkan på det svenska kulturlivet.

Analys och konsekvensbedömning

- Konstnärspolitiken är en förutsättning för kulturpolitiken och att den bäst skyddas genom en separat myndighet, snarare än att inordnas i Kulturrådets verksamhet. Ett förbättrat samarbete mellan myndigheterna kan uppnå den helhetssyn som behövs utan en sammanslagning.
- En sammanslagning skulle innebära att viktiga kärnverksamheter inom Konstnärsnämnden och Kulturrådet får stå tillbaka, särskilt under den nuvarande sårbara perioden för kulturarbetsmarknaden med minskande sysselsättning och låg ersättning. Dessutom finns risk att värdefull kunskap och kompetens går förlorad, vilket skulle försämra verksamheternas kvalitet.
- Konstnärsnämnden har en erfaren utredningsavdelning specialiserad på konstnärers villkor som måste bevaras. En sammanslagning kan leda till att kompetens och erfarenhet går förlorad hos både Konstnärsnämnden och Kulturrådet vilket ger försämrad kvalitet.
- Det är en fördel för kulturskapare att kunna vända sig till olika myndigheter för finansiellt stöd och rådgivning. En sammanslagning kan leda till intern maktkoncentration och färre perspektiv.
- Kulturlivet i Sverige behöver flera statliga finansieringskällor för att främja mångfald, konstnärlig frihet och kvalitet. Flera källor till finansiering stärker kulturskaparnas villkor och kulturens självständighet.
- Risk för att Konstnärsnämndens stipendier och stöd anpassas till Kulturrådets bidragssystem, vilket minskar de enskilda konstnärernas möjlighet till stöd.
- En sammanslagning skulle innebära begränsade kostnadseffektiviseringar och leda till fördröjningar och försämrad kvalitet i verksamheterna.
- En sammanslagning minskar konstnärers inflytande i styrande organ och tar inte tillvara konstnärsperspektiven.
- En sammanslagning skulle underlätta för framtida regeringar att styra fördelningen av stöd, vilket gör anslagen mer sårbara och oförutsägbara. Myndigheterna bör förbli separata och självständiga för att bevara och utveckla en stark konstnärspolitik.

FST föreslår ett närmare samarbete mellan Konstnärsnämnden och Kulturrådet, samt att deras respektive roller tydliggörs på områden där deras verksamheter överlappar. FST anser att den föreslagna sammanslagningen skulle vara kostsam för staten och skada en myndighetsstruktur som redan fungera väl.

FST vill belysa riskerna med att koncentrera beslutandemakten till en enda myndighet. Både beslutsfattande och finansiering bör spridas till flera aktörer för att säkerställa mångfald och stärka legitimiteten för kulturpolitiken i sin helhet.

Martin Jonsson Tibblin
Ordförande